

hondo-hondotik

Luis Beroiz

(Deustuko Unibertsitatean Zuzenbidean lizentziatua)

Bakoitzari berea

Semea eraman eta bakarrik munduan. Leihotik begira jarri eta han non dararmaten furgoian, herritarren oihu eta gora artean, eta niri negarra datorkit begietara, ezinaren ezinez. Norbere barrura bildu eta gertatutakoaren sustrai-adarrak aztertzen hasten zara, baina ezin duzu sakondu, beti dago norbait atean txirrin-hotsean edo telefonozan zerbait jakin guran eta. Batzuk negarrez, beste batzuk amorruez, eta denak ikuskitun ikaragarri hura ikusita aitarenka. Horrek bizitu egiten zaitu pixka bat. «Baina, baina... Andoni eraman?! Zelan, baina?». Berriz ere, ateko txirrria. Batzuk lagunak dira, beste batzuk ezagutu ere ez dituzu egiten.

Bihotza borborka, eskuak beteko eskaintzak egiten dizkizute, ileak ere tente jartzeko modukoak. Gau beranduan, lagunak etxetik aldendukeran, berriz ere bakarrik. Oraintxe hasten zara sustrai-adarrak hausnartzen. Senitarteko guztiei esan nahi diezu egunkarietatik jakin baino lehen, baina deika hasteko baino beranduago da. Ezin duzu afaldu. Ezin duzu lorik egin. Eta ez duzu negarrik egin nahi. Etxea hankaz gora dago, eta gogoa aienatzeko, beharleku horri heldu diogu. Hatan horretan eguna argitu du.

Hurrengo egunean eta ondorengoetan, pozorduak eta minorduak txandaka agertzen zaizkizu. Deiak deiaren gainean eta bisitak bisitaren gainean. Zurrumuruak batean-beste: Andonik, atxilotu aurretik, monitore-tzan eta pilotan ziharduen Eskupilota Eskola-koek, agiri txalogarri bat ateratu dute, antza, eta Andonik jokatu behar zituen partidak suspenditu egin dira. Arratsalde egindako agerraldian, sekulako ikasle piloak Andoniren askatasuna aldarrikatzen. Inoiz ez da horrelakorik ikusi. Behin Madrilen preso, lagunak eskutitzak eta telegramak zakuka. Atxiloteta, zoriaren kukua izan dela pentsatzeko beste.

Baina pozorduen ondoren, minorduak. Telebista eta egunkarietan, iturri ustel berdietik jasotako albiste eta salaketa ikaragarriak. Ur ustelok garbitu beharko dira, bai... Beste atxilotu baten amak dei egin digu, semea ospitalera eraman dutela esanez. Ertzaintzaren telefonoa eman dit eta hots egin dut. Izen-abizenak-eta eman ondoren, minutu biren buruan esango omen dizkidate gorabehera guztiak. Bi minutu, hamar, ordu erdi eta ezertxo ere ez! Etxean, bisitari dugun batek, alkatearengana jotzeko aholkua eman dit. Ezezkoa erantzun diot, ni bizi naitzen Bizkai kaletik baino Arkauteko lehotzetik hurbilago ikusten dudala esanez. Eta berak, honelako egoeretan, txerrenarekin ere harremanetan jarri behar dela. Men egin, eta infernuko zuloraino jaitsi naiz, zoritxarrez. Alkateak emandako berri guzti-guztiak gezur ustel garbi-garbiak izan ziren.

—Andoni ondo omen zegoen, tratatu ona eman ei zioten, eta ospitalera behin baino ez zuten eraman, antza, ohiko azterketa egiteko. «Koldo, zurrumurruei entzungor egiten ikasi behar zenuke».

—Andoni, alkateak birritan esan zidan, igandean eramatekotan omen ziren. Nik, abokatuen bitartez, banekien larunbatean eramango zutela, eta hala izan zen.

—Galdakaon ez omen zen beste atxiloetarik egingo.

Gure semea hiru bider eraman zuten ospitalera; eta Ertzaintzak herriko beste hiru mutil atxilotu zituen. Beste guraso batzuk ere alkatearekin geratuta zeuden baina, nik, ezetza eman nien. Niri berdin dit, norbaitek alkateari gezurra esan, edo eta alkateak niri gezurra

esan. Lapiko bereko indabak dira. Berak, edo beraren bitartez norbaitek, gure min sakonari, samin garratza gehitu zion. Oraindik ez dit barka eskatu; bere informatzaileak ez ditu salatu; eta gure etxeetako atarteak ere ez dit paperez bete, beste indarkeria batzuen aitzakiaz egin ohi duenez. Badakit ez duena egingo, egingo balu aulkia kenduko liokete eta. Aginte makilarik gabe nekezago ibiltzen da, eta ez da erraza zintzotasunaren aldeko eupada, erosotasuna jokoan dagoenean. Berak jakingo du!

Bien bitartean, agurrak eta eskutitzak eten gabe, Valdemorora; eta niri, laguntza eskaintzak opaka: «ezer behar baduk, hemen nauk». Eskerrik asko! Eta, batez ere, bihotzaren begian ditut Madrilera lagundu ziguten hamabostak. Zuen laguntasunik gabe, nekez gaudituko genuen ataka larri hura.

Ez daukat ahazteko, eta ezin dut ahaztu, Galdakaoko IMDren eta Bizkaiko Pilota Elkartearen arduragabekeria. Artikulua izenpetzen duen honek 17 urte daramatza herrian, moko-truk, pilota bultzatzen. Semea pilotari federatua da, aspaldiko urteetan, eta hitzerdirik ere ez, ez onerako eta ez txarrerako. Epaitu gaituzte, jada, eta aita-semeak infernurtzeko erabakia hartu dute. Eurek jakingo dutel!

Baina torturatzaileen aldeko keinuak izan dira samingarrienak. Egunez egun, gaur hemen eta bihar han, urliaren azalpenak eta berendiaren iritziak, denak... iturburu berekoak. Horrela, aurreko egunetako paperei begira, gure semea, telebista eta guzti, atxilotu ondoren, EBBk kexa larria jo zuen TVEren aurka, «Ertzaintzaren ekintza handiari buruz

ezer ez esateagatik, irudiak eta azalpenak eskura izan arren». Zer da hori, baina? Poliziarik gogorrena zein den erakusteko harrokeria? Gero Balzak, bere txandan, hara non dioen, Europako ez-dakit-zein-erakundek ez duela jo torturatzailetzat, eta pozarren dagoela. Ez dela torturatzailea? Ez, gero? Jarraian Imaz jaunak —egunetik egunera Iturgaitzen antz handiagoa dauka— paparra ateratu eta non dioskun: «Euskal gizarteak baztertuko du herri honetako indarkeria». Gure semearekin erabili duzun indarkeria esan nahi duzu, Josu Jon? Ahots-batz horretan, ezin falta, ba, Arzalluz buruzagiarena, «tratu txarrak salatzeara, atxilotutako guztien *aitagurea* da». Neuri aurpegira esaten ausartuko zinateke, edo gure semeari, Xabier? Gezur mendi horri Juan Jose Ibarretzek jarri zion txapela, 184 ertzain demokratiko berriri dominak jartzekoan. Loretxo bi aukeratu ditut: «Indarkeriak inoiz baino zentzu gutxiago dauka une honetan, burubide eta ideia guztiak eztabaizatzeak aukera-bidea egin dugu eta». Gure semearekin erabilitako indarkeriaz ari zara, Juan Jose? «Ertzaintza oinarritzko eskubide guztien aldeko borrokan ari da». Ez du ekite-rik merezi, Lehendakari.

Adierazpen horiek gure semea atxilotu, esku biak lotu, torturatu eta entregatu ondoren entzun behar izan ditut behin eta berriro.

Nafarroatik heldu zait, bai, pozordu ederririk, eta etorri ere, neure herritik, deiez, besarkadaz eta laguntasunez. Baina minordu latzik ere heldu zait, Urbiola jauna. Hainbat horma zikindu nuen Bizkaian zure askatasuna aldarrikatuz. Ziur nago, zure aita Modestok, heriotza-zigorpean, amen batean dei egingo zidala, bizi balitz. Zuk ez didazu deirik egin, Jose Antonio. Zure isiltasunak gogorrago egiten digu infernu hau. Baina ulertzekoa da. Argazkian ezin duzu keinurik ere egin?

Iñaki Gabilondo

(HIRU sindikatuko kidea)

Elurra hasten denean

Masa medioek aditzera eman dute sekulako hotz bolada baten aurrean gaudela; elurra eta izotza omen dator, eta errepidera ateratu beharrik ez duenari ibilgailua ez dezala hartu gomendatzen zaio. Gainontzekoei kontu handiz ibiltzeko esan digute administrazioen aholkuei jarraiki. Oraindik gogoan dut azkeneko hotz bolada.

Garraiolariok errepidera ateratu beharra genuen, hori baita gure lan esparrua. Batzuk Barazarren gelditu ginen trabatuta, beste batzuk Kanpazarren. Gure artean deika hasi ginen, batzuekin emisora bidez jarri ginen kontaktuan, beste batzuekin sakelako telefonoa erabili behar izan genuen, baina Gotzonek ez zuen erantzuten.

Kamioetatik ateratu ginen, eta elur azpian Gotzonen faltaren inguruan mintzatzen ari

ginela auto gidari bat amorrutik biziz etorri zitzagun, bilera bat zuela eta kamioi «puta» horiek aurretik kentzeko exijituz; muturreko bat emateko sekulako gogo sortu zen gure barrenean, baina kasurik ez egitea erabaki genuen, elkarri begirada bat luzatuz. Gotzon zen gure buruan zegoena.

Gotzonek Arabatik Gipuzkoara egiten zuen eguneroko bidaia, trailerrari egurra eramateko plataforma jarria zion, eta gustura zebilen azkenaldian. Bi aukera ikusten genituen: Etxegaraten edo A-15ean trabatuta egongo zen, eta agian kobertura falta zegoen eguraldiagatik. Horretan geundela, Axunek deitu zigun, Gotzonen berririk ez zuela eta berari ere ez ziola erantzuten. Gu lasaitzen saiatu ginen, baina barnean hotzikara batek lekua hartu zuen. Ongi egongo ote zen Gotzon!

Auto gidari amorratua beste garraiolari batzuek lasaitzea lortzen zuten bitartean, polizia patruila bat gerturatu zitzaigun. Kamioiak mugitzerik ez zegoela esan genien, saiatu ginela baina ezetz. Etxegarate eta A-15ean zein egoera zegoen galdegin genion haietako bati. Egoera bertsua zen, kamioi ugari errepidetik ateratu ibilgailuen arteko txapa kolpeak eta trafikoa gelditu; A-15ean istripu gogor baten berri eman zieten, baina zehaztasunik ez omen zuten.

Hotzikara nabarmen egin zen gure aurpegietan, Gotzon izan zitekeen istripuan harapatuta zegoena, baina ezinezkoa zen ezertxo ere jakitea.

Ordu askotan egon ginen egoera berean, ogitarteko batzuk ekarri zizkiguten, salda bero batez lagunduta, eta halako batean ibilgailua ongi genuenok aurrera egiteko aukera izan genuen. Bakoitzak bere norabidea hartu zuen, baina ezin genuen Gotzon burutik aldentu. Irratiek ez zuten gauza handirik zehazten, elurra eta izotzaren ondorioz kamioi batek irrist egin eta bi autoren aurka talka egin zuen. Gotzonek ez zuen telefonorik hartzen. Sindikatura deitu genuen. Axunek jada-

nik aurea hartu zigun, eta bulegotik auto batean abiatuak ziren A-15era.

Gotzon ez da gure artean berriz izango, Axunek autoa hartzeari sekulako beldurra hartu dio, eta guk hemen jarraitzen dugu, barneko zauriak dakigun hobekien sendatzen.

Baina gaur euskal garraiolari guztiok badakigu beste hotz bolada bat datorrela, eta badakigu etxean ezin izango garela gelditu. Euskal Herriko garraiolariak errepidera aterako gara hotz egin edo ez, elurra izan edo ez, bizimodu hori aukeratu baikenuen eta horretan aritzen baikara ahal dugun bezain harro eta umil. Baina gaur administrazioak egin behar bat duela iruditzen zaigu; jakinaren gainean egonda neurriak gaur hartu baititzaiteke, garbiketarako ibilgailuak leku estrategikotatik kokatu daitezke, gatz botatzeari ekin diezaioke, eta abar. Aldez aurretik har daitezke neurriak eta ez bakarrik gizarteak behar duen zerbitzua gelditu egon ez dadin, baita Gotzonena bezalako lana aukeratu genuenok eta gure senitartekoek etorkizuna ikuspegi baikorrez ikusteko aukera izan dezagun eta, bide batez, administrazioari errua leporatzeko arrazoirik izan ez dezagun.